

HABERLER

1993 YESEVİ YILININ ARDINDAN

Osman Fikri SERTKAYA

Türkiye Cumhuriyeti ile SSCB arasında her iki yılda bir imzalanan "Bilimsel ve Kültürel Değişim Programı"nın 6. maddesine dayanarak 8-14 Haziran 1990 tarihleri arasında Kazakistan Cumhuriyeti'nin başşehri Almatı'da toplanan "III. Sovyet-Türk Kollokyumu" esnasında Kazakistan SCB İlimler Akademisi ve Kazakistan Devlet Üniversitesi ile İstanbul ve Selçuk Üniversiteleri arasında 12 Haziran 1990'da bir ön antlaşma imzalanmıştı. Antlaşma metni şuydu:

A N T L A Ş M A

Bir taraftan Kazakistan SCB İlimler Akademisi ve Kazakistan Devlet Üniversitesi, diğer taraftan İstanbul ve Selçuk Üniversiteleri arasında 12 Haziran 1990'da Alma-Ata şehrinde verilen amaçlar hakkında A N T L A Ş M A .

Kazakistan SCB ve Türkiye Cumhuriyeti ilim adamları arasında türkoloji ve Kazak dili tarihi alanında, ayrıca bir taraftan Kazakistan SCB İlimler Akademisi ve Kazakistan Devlet Üniversitesi, diğer taraftan Türkiye'nin İstanbul ve Selçuk Üniversiteleri'nin kültür ve bilimin diğer alanlarında da olmak üzere bilimsel ve kültürel ilişkilerin kurulması önemini dikkate alarak önümüzdeki iş birliği sorunlarının adı geçen kurum ve kuruluş yöneticilerinin özenli müzakeresi sırasında aşağıdaki maddelerden oluşan şimdiki antlaşma imzalanmıştır:

1. Kazakistan SCB İlimler Akademisi, Kazakistan Devlet üniversitesi ve İstanbul ile Selçuk Üniversiteleri arasında sürekli iş birliği için aşağıda gösterilen antlaşma en kısa zamanda hazırlanacak ve imzalanacaktır.
 - a) Profesörler, bilim çalışanları ve öğretmenler, araştırma görevlileri ve stajyerler, öğrencilerin karşılıklı değişimi,
 - b) Tespit edilmiş çalışmaları yapan çalışma grupları arasında iş birliğinin sınırları çerçevesinde bilimsel çalışmaların yapılması,
 - c) Ortak arkeolojik, arkeografik, epigrafik, onomastik, folkloristik, paleografik ve dialektolojik araştırmaların, bilim ve kültürün aktüel problemleri üzerinde ortak konferans, sempozyum, kongre ve yuvarlak masaların oluşturulması.
2. Kazakistan Devlet Üniversitesi ile İstanbul ve Selçuk Üniversiteleri, kardeş üniversitelerin ilân ettiği doküman hazırlanacak ve imzalanacaktır.
3. "Türk Ana Dilinin Rekonstrüksiyonunun Problemleri" adlı Milletler arası kompleks bilimsel programı perspektifinde ve çerçevesinde Türk komparativistiği alanında Türkiye'nin İstanbul ve Selçuk Üniversiteleri ile Kazakistan SCB İlimler Akademisi, Kazakistan Devlet üniversitesi arasında sürekli iş birliği antlaşması imzalanacaktır.

Bu antlaşma çerçevesinde Türkiye'nin İstanbul ve Selçuk Üniversiteleri, Kazakistan SCB İlimler Akademisi, Kazakistan Devlet Üniversitesi'nin ortak Milletler arası Türkoloji Merkezi'nin kurulması plânlanmaktadır.

Şimdiki antlaşma imzalandığı tarihten itibaren yürürlüğe girecektir.

Antlaşmaların en son varyantlarının en kısa zamanda imzalanması için İstanbul ve Konya'ya Kazakistan SCB ilimler Akademisi Başkanı, Kazakistan SCB ilimler Akademisi U. M. Sultangazin'in, Kazakistan Devlet Üniversitesi Rektörü Fizik-Matematik Bilimleri Doktoru Prof. M. M. Abdildin'in, "Türk Ana Dilinin Rekonstrüksiyonunun Problemleri" adlı kompleks bilimsel programın yöneticisi, filoloji bilimleri doktoru Prof. E. Z. Kacibekov davet edileceklerdir.

Kazakistan SCB İlimler Akademisi Başkanı
Kazakistan SCB İlimler Akademisi Akademisyeni

U. M. Sultangazin

İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırma Merkezi Müdürü, Mertol Tulum
Prof. Dr.

Kazakistan Devlet Üneversitesi Rektörü
Fen Matematik Bilimleri Doktoru, Prof.

M. M. Abdil'din

İstanbul Üniversitesi Rektörü'nün Milletler arası Dış
İlişkiler Danışmanı, Doç. Dr.

Osman. F. Sertkaya

Kazakistan SCB İlimler Akademisi Prezidyumunun Baş
İlim Sekreteri ve Kazakistan İlimler Akademisinin
Akademisyeni, Prof.

A. K. Koşanov

Konya Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı, Prof. Saim Sakaoglu
Dr.

"Türk Ana Dilinin Rekonstrüksiyonunun Problemleri" E. Z. Kacibekov
programının yöneticisi, fen bilimleri doktoru, Prof.

12 Haziran 1990, Almatı

Bu Antlaşma metnini imzalayan müesseselerden Kazakistan İlimler Akademisi adına Erden Zadaulı Kacibekov, SSCB Sovyet Türkoloğlar Komitesi adına Sovyet-Türk Kollokyumu Sekreteri Tofig Davudoğlu Melikov ve İstanbul Üniversitesi adına Türk-Sovyet Kollokyumu Sekreteri Osman Fikri Sertkaya'dan oluşan üç kişilik bir tertip heyeti 22-26 Ekim 1990 tarihleri arasında Kazakistan'da Kentav ve Yesi (Türkistan) şehirlerinde **Yesevî Âlemi - Ahmet Yesevi'nin Dünyası** adlı milletler arası bir yuvarlak masa toplantısının yapılmasını kararlaştırdı.

Bu milletler arası toplantıya 18-28 Ekim 1990 tarihleri arasında Türkiye'den katılan kişiler şunlardı: T. C. Kültür Bakanlığı adına Kâmil Toygar, Muhtarhan Orazbay ve Prof. Dr. Kemal Eraslan, İstanbul Üniversitesi adına Doç. Dr. Osman Fikri Sertkaya, Marmara Üniversitesi adına Doç. Dr. Mustafa Tahralı, Gazi Üniversitesi adına Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun, Battal Gazi Üniversitesi (Malatya) adına Gülsevil Gözükara, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı adına Halil Açıkgoz ve Türkiye Gazetesi adına Rıfat ile Sevinç Çokum.

18 Ekim 1990 günü THY'nın 613 nolu uçağı ile Moskova'ya giden Türk heyeti Kazakistan İlimler Akademisi adına asistan Donat Mencanov tarafından karşılandı ve Moskova'da Kazakistan Mihmanhanesi'ne yerleşti. Amerika'dan Prof. Dr. Kemal Karpat ile Prof. Dr. İlhan Başgöz, Fransa'dan Prof. Dr. Irene Melikoff, Polonya'dan Prof. Dr. Tadeusz Majda, Almanyadan Türk Federasyonları Başkanı

Musa Serdar Çelebi gibi davetlilerin de gelmesi ile tamamlanan delegasyon, Moskova'dan Sovyet Türkologlar Komitesi Başkanı Prof. Dr. Ethem Rahimoviç Tenişev ve yardımcısı Doç. Dr. Tofig Davudoğlu Melikov ile sekreteri Yelena Markovna Napolnova, ayrıca Prof. Dr. Aleksandr Mihailoviç Şçerbak, Ferid Sabircanoviç Hakimcanov, Donat Mencanov ve Halime İskakova'yı da alarak 21 Ekim 1990 akşamı Moskova'dan Kazakistan'ın Çimkent şehrine uçtu.

Çimkente yerleşen heyet otobüs ile civarda gezdirildi. Bu kültür seyahati çok faydalı oldu. Daha sonra Kentav şehrine getirilen heyet **Ahmet Yesevi'nin Dünyası** adlı milletler arası yuvarlak masa toplantısının ilk oturumunu 24 Ekim 1990 günü saat 10.00'da Kentav şehrinde yaptı.

AHMED YESEVÎ'NİN DÜNYASI MİLLETLER ARASI YUVARLAK MASA KONFERANSI

22-26 EKİM 1990, *Kentav*, KAZAKİSTAN SCB

PROGRAM

24 EKİM 1990, ÇARŞAMBA

AÇILIŞ TÖRENİ

- I. 10.00 - 11.00 : AÇILIŞ KONUŞMALARI
1. 10.00 - 10.10 : Abdildin Cabayhan MÜBAREKULI (Kaz SCB, Almatı), Kazakistan İlimler Akademisi adına
 2. 10.10 - 10.25 : Kümiscan Sagındıkovna ÖMÜRBAYEVNA (Kaz SCB, Almatı), Kazakistan *Başbakan* Yardımcısı
 3. 10.25 - 10.35 : Nuraddin B. BALKİYAVEV (Kaz SCB, Türkistan/Yesi), Türkistan (Yesi) şehri Belediye Başkanı
 4. 10.35 - 10.45 : Kamil TOYGAR (Türkiye, Ankara), T. C. Kültür Bakanı adına
 5. 10.45 - 11.00 : Ethem Rahimoviç TENİŞEV (Rusya SCB, Moskova), Sovyet Türkologlar Komitesi adına

Programda görülen beş açış konuşmasından Kazakistan adına Kazakistan Başbakan Yardımcısı Kümiscan Sagındıkovna ÖMÜRBAYEVA ile Türkiye Cumhuriyeti adına Kültür Bakanı Namık Kemal ZEYBEK'in adına Kâmil TOYGAR tarafından okunan konuşmaları şöyleydi:

KAZAKİSTAN SOVYET SOSYALİST CUMHURİYETİ
BAŞBAKAN YARDIMCISI KÜMÜSCAN
S. ÖMÜRBAJEVA'NIN AÇIŞ KONUŞMASI

Sayın Baylar ve Bayanlar, Değerli Konuklar!

Cumhuriyetimizin hükûmetinin adına sizi burada, Kazakistan topraklarında selâmlamak istiyorum.

Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Fransa, İtalya, Polonya, Sovyetler Birliği ve Türkiye'den gelmiş olan bilim adamlarını, gazetecileri burada görmekten büyük şeref duyuyoruz.

UNESCO'nun ilân ettiği "Gelecek On Yılın Kültürel Gelişmeleri" programı ve bu programın içinde yer alan "İpek Yolu'nun Derinliğine Öğrenilmesi ve Milletler Arası Dialog" programı hem bizim cumhuriyetimizde, hem de Sovyetler Birliği'nde coşkuyla kutlanacaktır.

Herkesin bildiği gibi İpek Yolu eskiden beri Asya halklarının bir biri ile ilişkilerinde çok büyük katkıda bulunmuştur. Büyük İpek Yolu'nun bu halklar arasındaki münasebetlerinin sembolü olarak, UNESCO'nun bir program ilân etmesi çok derin bir anlam taşımaktadır.

Bu programın çeşitli yerlerin tanınması, değişik halkların kültür mirasının canlandırılması ve dünyadan hümanizmin etkili olması gibi yüce amaçları vardır.

Biz burada Türklüğün ilk Sûfî şâiri olan ve insanlığa doğru yolu gösteren Hoca Ahmed Yesevî'nin türbesi ile mescidinin bulunduğu mukaddes bir yerde bulunmaktayız.

İyilik ve adalet hakkındaki inançlarımızı muhafaza etmek, yapılan bütün büyük ve güzel şeyleri daha sonraki nesillere bırakmak, en önemli görevlerimizden birisidir.

Hâlihazırda Kazakistan Cumhuriyeti'nin topraklarında yüzden fazla halk yaşamaktadır. Maalesef birlikte yaşayan bu halklar, birbirlerinin geleneklerini, göreneklerini, âdet ve anelerini, kısacası kültürlerini pek iyi bilmemekte, tanımamaktadırlar.

Bundan dolayı Kazakistan Cumhuriyeti Hükûmeti ve bu Cumhuriyette yaşayan cemiyet, Kazakistan'ın tarihi ve kültürel mirasını iyice muhafaza edip, daha sonraları da faydalanmak için tedbirler almaktadır.

Geçen on yıl içerisinde on beş bin kadar anıt incelenip değerlendirilmiştir. Ayrıca Kazakistan tarihinin ve kültürünün on ciltlik bir neşri yapılmıştır.

Bir yıl önce, Bakanlar Kurulu, Türkistan şehrindeki Hazreti Sultan'ın tarihî-kültürel türbesi ile çevresindeki arazinin devlet tarafından müze olarak korunması kararını kabul etti. Sırada Cezkazgan, Oral bölgeleri ve başka bölgelerdeki tarihi müzeler ile koruma arazileri oluşturmak vazifesi durmaktadır.

Son zamanlarda pek çok yeni müze açıldı. Kazak, Rus, Uygur, Tatar, Alman milletlerinin ve diğer halkların folklorunu ve müziğini tanıtan yüzlerce grup kuruldu.

Fakat, aslını söyleyecek olursak, gerçekte alınması gereken tedbirlerin ancak küçük bir kısmını alabildik.

Kazakistan toprakları bir çok medeniyetin sırlarını kucağında saklamakta, ayrıca Doğu ile Batıyı da birbirine bağlamaktadır.

Büyük İpek Yolu sadece tüccarların yolu değil, onlarla birlikte halkların manevi ilişkilerini, bilgi alış verişini de sağlayan yol olmuştur.

Değerli Konuklar!

Biz sürekli değişimin olduğu bir zamanda yaşıyoruz. Kazakistan da bu değişim sürecinden payını almaktadır. Yakınlarda Cumhuriyetimizin 70. yılını kutladık. Yetmiş yıl bir insanın ortalama hayat süresidir. Ama içerisinde yaşadığımız bu zaman, tarihimizde geçmiş yüz yıllardan daha özel bir yer almaktadır. Geçen yetmiş yıl içerisinde yapılan işler kıymetsizdir.

Tarih, halk hayatıdır. Hayatta ise yükselmek, düşmek, mutlu günler, üzüntülü dakikalar olabilir.

Sovyetler Birliği'nin başka Cumhuriyetleri gibi, Kazakistan Cumhuriyeti şimdi zor günler geçirmektedir. Ama gelecekte umutludur. Kendi problemlerini çözererek uluslararası ilişkilere girmeğe, birbirini anlamağa çalışmaktadır.

Ahmed Yesevî'nin Dünyası adlı Milletler Arası Yuvarlak Masa Konferansı bu çabalarımızın güzel bir örneğidir.

Konferansımızın birbiri ile ilgili pek çok probleme ışık tutacağı, bu konulara tüm cemiyetin nazar-ı dikkatini çekerek Yesevî devrinin incelenmesini sağlayacağı ümidindeyiz.

Sayın Baylar ve Bayanlar, Değerli Konuklar!

Sizlere buradaki çalışmalarınızda başarılar diliyor ve Kazakistan Başbakanı Uzakbay Karamanulı KARAMANOV'un kutlama mesajını sunuyorum:

Hoca Ahmed Yesevî'nin yaşadığı mukaddes Türkistan toprağında yapılacak olan Milletler Arası Yuvarlak Masa Konferansı'na katılanları yürekten selâmlıyorum.

Kültür, bilim ve din adamlarının, Türkologların Hâce Ahmed Yesevî'nin mirasına gösterdikleri yakın ilgiden büyük memnunluk duyuyoruz.

Yesevî'nin mirası gerçekten çok büyük ve cihanşümûldür. Onun hümanist fikirlerini ifâde ettiği şiirleri bu güne kadar bütün dünyada yayınlanmıştır. Fakat biz şimdi Yesevî'yi cumhuriyetimizde yeniden anlamaya ve incelemeye başlıyoruz.

Cemiyetimizde meydana gelen yeni değişim sürecinin sayesinde Ahmed Yesevî'nin ve diğer büyük atalarımızın fikirlerine dönmüş bulunuyoruz.

Şimdi halkarı birbirine yaklaştıracak, anlaşmalarını sağlayacak manevî bir mürşide ihtiyacımız vardır.

Tarihi miras ile eski zamanların hümanist mirasını inceleyen âlimler, bütün dünyada insanların iyi ilişkilerine, barış ve uyuma önemli katkıda bulunabilirler.

Eminim ki sizlerin yaptığı iş bu yüksek amaca, Kazak halkının başka halklarla ilişki kurmasına yardım edecektir.

Ben sizlere şimdi açık ve verimli tartışmalar ve görüşmeler dilemek istiyorum. Çünkü sizlerin aranızda yapacağınız bu müzakereler, Hâce Ahmed Yesevî'nin fikirlerinin ve dünyasının anlaşılmasını sağlayacaktır.

(Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanı Namık Kemal

ZEYBEK'in Kamil Toygar tarafından okunan konuşması)

Kazakistan Cumhuriyeti'nin muhterem yöneticileri, kıymetli ilim adamları ve uzmanlar, değerli konuklar,

Türklük dünyasının manevi atalarından Hoca Ahmet Yesevî için Kazakistan Cumhuriyetince düzenlenen *Ahmet Yesevi'nin Dünyası* Konulu *Milletlerarası Yuvarlak Masa Toplantısı*'na son anda zuhur eden ev sahipliği görevim dolayısıyla katılamıyorum, çok üzgünüm.

Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı olarak bu organizasyonu gerçekleştiren Kazakistan İlimler Akademisi, Kazakistan Devlet Üniversitesi, İstanbul ve Selçuk Üniversiteleri ile Kazakistan Yazarlar Birliğine huzurlarınızda samimi teşekkürlerimi arz etmek istiyorum. Toplantının Ahmet Yesevî'nin yaşadığı dönemdeki pek çok ilmî problemin halledilmesini sağlayacağına, ilim âlemine yeni bilgi ve bulgular getireceğine inanıyorum.

Bu vesile ile Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığında Ahmet Yesevî konusunda yapılan çalışmalarla plânlanan bazı faaliyetleri sizlere arz etmek istiyorum.

– Prof. Dr. Kemal Eraslan'ın hazırladığı "*Divan-ı Hikmetten Seçmeler*" adlı eserin Bakanlığımca 1983 yılında neşredildiği yüksek mâlûmlarıdır. *Divanı Hikmet*'in tenkitli baskısı Sayın Eraslan tarafından 1991 yılında tamamlanarak ilim âleminin istifadesine sunulacaktır. Ayrıca Kazakistan'da neşredilen Ahmet Yesevî'nin türbesiyle ilgili bir eserin de Türkiye Türkçesine aktarılmasının tamamlandığını ve baskı safhasına gelindiğini belirtmek isterim.

– Türkiye'de Ahmet Yesevi ile ilgili kitap ve makaleleri içerisine alacak "Ahmet Yesevi ve Çevresinde Oluşan Kültür Değerleri Bibliyografyası"nın hazırlıklarına başlanmış olup bu eser de 1991 yılı içerisinde yayımlanacaktır. Diğer ülkelerde de bu konuyla ilgili benzer çalışmaların yapılmasını ve bütün Dünyadaki neşriyatı içerisine alacak olan toplu bir Yesevî bibliyografyasının hazırlanmasını temenni etmekteyiz.

– 1191 yılında Hoca Ahmet Yesevî ile ilgili bir ilmî toplantıyı Türkiye'de düzenlemek istiyoruz. Bu toplantıya Dünyanın çeşitli ülkelerinde yaşayan ilim adamları ve uzmanları davet edeceğiz. Böylece 1993 yılında Ahmet Yesevî'nin 890. yıldönümüne bir ön hazırlık da Türkiye'de yapmış olacağız. Türkistan şehrinde Ahmet Yesevi ile ilgili bir ihtisas kütüphanesi ile Dokümantasyon Merkezi kurulması düşüncesini yürekten destekliyoruz. Bakanlığımızdan bu toplantıya katılan Heyetimiz hazırladığımız bazı kitap ve belgeleri sizlere ulaştıracaktır. Bu Kütüphane ve Belge Merkezi'nin bir örneğini de Ankara'da Bakanlığımız bünyesinde kurmak için çalışmalara başlamış bulunuyoruz. Toplantıya katılan ilim adamlarının bu konulardaki eserlerini bizim Kütüphanemize de ulaştırmalarını rica ediyoruz.

– Ahmet Yesevi'nin türbesinin korunması ve onarımı konusunda Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı olarak kardeş Kazakistan Cumhuriyetine her türlü yardımı yapmağa hazır olduğumuzu burada açıkca ifade etmek isterim. Bu konu için görevlendirdiğim iki teknik eleman çok yakında türbeyi yerinde inceleyip gerekli yardım projesini hazırlayacaktır.

– Bu arada Ahmet Yesevi Hazretlerinin Türkiye'de de bir anıtının yaptırılması için gerekli çalışmalara başlamış bulunduğumuzu sizlere arz etmek isterim.

Değerli yöneticiler ve konuklar,

Son olarak Büyük Türk Düşünürü ve Şairi Ahmet Yesevi ile ilgili her işte Kazakistan Cumhuriyetinin yanında olacağımızı, maddi ve manevi yardımda bulunacağımızı UNESCO başta olmak üzere Milletlerarası bütün kuruluşlarla da konunun takipçisi olacağımızı burada huzurunuzda bir defa daha belirtmek istiyorum.

Ahmet Yesevi'nin Dünyası adlı toplantının Türklük Dünyasına hayırlı olmasını diler, hepimize saygı ve sevgiler sunarım.

Programda saat 11.00-11.30 arasında yeni teşekkül eden Yesevî Kütüphanesine kitap bağış töreni yer alıyordu.

II. 11.00 - 11.30 : YESEVİ KÜTÜPHANESİNE BAĞIŞ TÖRENİ

1. Irene MELİKOV (Fransa, Strasbourg/Paris)
2. Kamil TOYGAR (Türkiye, Ankara), Kültür Bakanlığı adına
3. Kemal ERASLAN (Türkiye, İstanbul), kendi yayınları için
4. İlhan BAŞGÖZ (ABD, Indiana, Bloomington)
5. Ahmed Bican ERCİLASUN (Türkiye, Ankara), TKAE yayınları için
6. Mustafa TAHRALI (Türkiye, İstanbul), İlahiyat Fakültesi, Diyanet İşleri Yayınları ve kendi yayınları için
7. Halil AÇIKGÖZ (Türkiye, İstanbul), Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı yayınları için
8. Gülsevil GÖZÜKARA (Türkiye, Malatya), İnönü Üniversitesi yayınları için
9. Sevinç ÇOKUM (Türkiye, İstanbul), Türkiye Gazetesi, Türk Edebiyatı Vakfı ve kendi yayınları için

Programdaki sıra ile Irene Melikov, Kamil Toygar, Kemal Eraslan, İlhan Başgöz, Ahmet Bican Ercilasun, Mustafa Tahralı, Halil Açıkgöz, Gülsevil Gözükara ve Sevinç Çokum Yesevî kütüphanesi için getirdikleri yayınları ve armağanları sundular.

Yesevi Kütüphanesine Bağış Töreni'nden sonra toplantının ilk oturumu saat 11.30-13.00 arasında Abdildin C. Mübarekulı ile Tofig D. Melikov'un başkanlığında başladı. Bu oturumda E. Z. Kacibekov ile K. Eraslan birer bildiri sundular. Bildiriler Kazak ve Türkiye Türkçelerine tercüme edildi.

III. 11.30 - 13.00 : AÇILIŞ BİLDİRİLERİ

Başkanlar:**Abdildin C. MÜBAREKULI - Tofig D. MELİKOV**

1. 11.30 - 12.15 : Erden Zadaulı KACİBEKOV (Kaz SCB, Almatı), *Büyük İpek Yolu boyunca kültür ilişkileri*, (Kazakçadan Türkçeye Tercüme: Muhtarhan ORAZBAY).
2. 12.15 - 13.00 : Kemal ERASLAN (Türkiye, İstanbul), *Yesevî'nin düşünce ve inanç dünyası*, (Türkçeden Kazakçaya Tercüme: Kayrat SARIBAYEV).

Oğleden sonra Ethem R. Tenişev ile Osman F. Sertkaya'nın başkanlığındaki "Kültür, tarih ve din çerçevesinde Ahmed Yesevî" konulu ilk oturumda saat 15.40-17.30 arasında programdaki sekiz bildiri Irene Melikov, İlhan Başgöz, Kemal Karpat, Abdildin Cabayhan Mübarekoviç, Mustafa Tahralı, Nikolay İvanoviç Egorov, Hamit Gulyamoviç Nigmatov ve Muhammed Ali tarafından sunuldu. Konuşmalardan sonra bildirimler için tartışma açıldı. Oturum tartışmalardan sonra 18.30'da kapatılarak ilk günkü çalışmalar sona erdi.

24 EKİM 1990, ÇARŞAMBA

Başkanlar:

Ethem R. TENİŞEV – Osman F. SERTKAYA
Kültür, tarih ve din çerçevesinde Ahmed YESEVİ

1. 15.40 - 15.55 : Irene MELİKOV (Strasbourg/Paris, FRANSA), *Ahmed Yesevî ve Türk halkının inancı.*
2. 16.00 - 16.15 : İlhan BAŞGÖZ (Indiana/Bloomington, ABD), *Ahmed Yesevî ve Anadolu dervişleri.*
3. 16.15 - 16.30 : Kemal KARPAT (Wisconsin/Madison, ABD), *Ahmed Yesevî'nin halefleri ve onların günümüze kadar uzanan sosyal ve siyasal etkileri.*
4. 16.30 - 16.45 : Abdildin Cabayhan MÜBAREKOVİÇ (Almatı, Kaz SCB), *Dünya felsefe sisteminde Yesevî'nin yeri.*
5. 16.45 - 17.00 : Mustafa TAHRALI (İstanbul, Türkiye), *Yesevî'nin Dîvân-ı Hikmet'inde dinî-tasavvufî unsurlar.*
6. 17.00 - 17.15 : Nikolay İvanoviç EGOROV (Çeboksarı, SSCB), *Yesevî döneminde Orta-Asya ile Orta-İdil bölgesinin tarihî-kültürel ilişkileri.*
7. 17.15 - 17.20 : Hamit Gulyamoviç NİGMATOV (Taşkent, Özb SCB), *Ahmed Yesevî'nin hayatı hakkında bazı mülahazalar.*
8. 17.20 - 17.30 : Muhammed ALİ (Taşkent, Özb SCB), *Ahmed Yesevî'nin Türk-İslâm kültüründeki yeri.*
9. 17.30 - 18.30 : Bildiriler hakkında genel görüşme.

25 Ekim 1990 günü başkanlıklarını Kemal Eraslan ve Erden Zadaulı Kacibekov'un yaptıkları "Ahmed Yesevî ve Türk dili" konulu ilk oturumda programdaki onbir bildiri saat 9.30-12.15 arasında Tadeusz Majda, Ethem Rahimoviç Tenişev, Gülsevil Gözükara, Aleksandr Mihailoviç Şçerbak, Abjan Kurişcanoviç Kurişcanulı, Rabiga Galıkızı Sızdıkova, Ersen Medetulı İbatov, İşmuhammed Galaiddinulı, Ferid Sabircanoviç Hakimcanov, Kenesbay Musayev ve Muhtarhan Orazbay tarafından sunuldu. Saat 12.15-13.00 arasında ise sunulan bildirimler tartışmaya açıldı. Oturum saat 13.00'ta sona erdi.

25 EKİM 1990, PERŞEMBE

Başkanlar:

Kemal ERASLAN - Erden Z. KACİBEKULİ
Ahmed Yesevî ve Türk dili

1. 9.30 - 9.45 : Tadeusz MAJDA (Varşova-POLONYA), *Ahmed Yesevî külliyesinin Varşova Millî Müzesi'ndeki seramikleri üzerine* (Slide ile).
2. 9.45 - 10.00 : Ethem Rahimoviç TENİŞEV (Moskova, SSCB), *Metin ve dil.*
3. 10.00 - 10.15 : Gülsevil GÖZÜKARA (Malatya, TÜRKİYE), *Hoca Ahmed Yesevî ve muakkıplarında Türk dili sevgisi.*
4. 10.15 - 10.30 : Aleksandr Mihailoviç ŞÇERBAK (Leningrad, SSCB), *Ahmed Yesevî hikmetlerinin dil özellikleri hakkında.*
5. 10.30 - 10.45 : Abjan Kurişcanoviç KURIŞCANULI (Almatı, Kaz SCB), *Yesevî hikmetlerinin dili hakkında.*
6. 10.45-11.00 : Rabiga Galıkızı SIZDIKOVA (Almatı, Kaz SCB), *Yesevî hikmetlerinin Salemann neşri hakkında.*
7. 11.00 - 11.15 : Ersen Medetulı İBATOV (Almatı, Kaz SCB), *Hoca Ahmed - Yesî.*
8. 11.15 - 11.30 : İşmuhammed GALAİDDİNULI (Ufa, Başkır SCB), *İdil-Ural bölgesinde bulunan Hoca Ahmed Yesevî hikmetleri.*
9. 11.30 - 11.45 : Ferid Sabircanoviç HAKİMCANOV (Kazan Tatar SCB), *Yesevî yaratıcılığının İdil boyundaki dil problemlerine etkisi.*
10. 11.45 - 12.00 : Kenesbay MUŞAYEV (Moskova, SSCB), *Yesevî döneminde Türk dilleri arasındaki ilişki.*
11. 12.00 - 12.15 : Muhtarhan ORAZBAY (Ankara, TÜRKİYE), *Türkiye'deki Yesevî araştırmalarına toplu bir bakış.*
12. 12.15 - 13.00 : Bildiriler hakkında genel görüşme.

Oğleden sonra Irene Melikoff ile Aleksandr Mihailoviç Şçerbak'ın başkanlığındaki "Ahmed Yesevî ve Türk Edebiyatı" konulu ikinci oturumda saat 15.00-18.00 arasında programdaki oniki bildiri Ahmet Bican Ercilasun, Tofig Dovudoğlu Melikov, Osman Fikri Sertkaya, Muhammed Rahim Yarmuhammedov, Halil Açıkgöz, Rahmankul Berdibayev, Akselev Slavoniç Seydimbekov, Sevinç Çokum, Tahir Kahhar, Şemşiye Kanışgızı Satbayeva, Begali Kasımov ve Nureddin Çandarbayev tarafından sunuldu. Konuşmalardan sonra saat 18.00-18.30 arasında bildiriler için tartışma açıldı. Oturum tartışmalardan sonra 18.30'da kapatılarak ikinci günlük çalışmalar sona erdi.

25 EKİM 1990 - PERŞEMBE

Başkanlar:

Irene MELIKOFF - Aleksandr M. ŞÇERBAK
Ahmed Yesevî ve Türk edebiyatı

1. 15.00 - 15.15 : Ahmed Bican ERCİLASUN (Ankara, Türkiye), *Ahmed Yesevî'nin şiirinde ahenk unsurları.*
2. 15.15 - 15.30 : Tofig Davudoğlu MELİKOV (Moskova, SSCB), *Ahmed Yesevî ve islâmî Türk şiirinin oluşumu.*
3. 15.30 - 15.45 : Osman Fikri SERTKAYA (İstanbul, TÜRKİYE), *Dörtlük (Hikmet) tarzının Türk şiirinde doğuşu ve Ahmed Yesevî ile muakkıplarındaki görünüşü.*
4. 15.45 - 16.00 : Muhammed Rahim YARMUHAMMEDOV (Almatı, Kaz SCB), *Dîvân-ı Hikmet ve Kazak şiiri.*
5. 16.00 - 16.15 : Halil AÇIKGÖZ (İstanbul, TÜRKİYE), *Muasır Türk şiirinde Ahmed Yesevî.*
6. 16.15 - 16.30 : Rahmankul BERDİBAYEV (Almatı, Kaz SCB), *Ahmed Yesevî ve Kazak edebiyatı.*
7. 16.30 - 16.45 : Akselev Slanoviç SEYDİMBEKOV (Almatı, Kaz SCB), *Ahmed Yesevî hakkında Kazak menkıbeleri.*
8. 16.45 - 17.00 : Sevinç ÇOKUM (İstanbul, TÜRKİYE), *Ahmed Yesevî'nin birleştirici rolü.*
9. 17.00 - 17.15 : Tahir KAHHAR (Taşkent, Özb SCB), *Yesevî'nin soy kökü.*
10. 17.15 - 17.30 : Şemşiye Kanışgızı SATBAYEVA (Almatı, Kaz SCB), *Yesevî yaratıcılığını öğrenme hakkında edebî kaynaklar.*

11. 17.30 - 17.45 : Begali KASIMOV, *Sovyet dönemi edebiyat biliminde Yesevî'nin öğrenilmesi hakkında.*
12. 17.45 - 18.00 : Nureddin ÇANDARBAYEV, *Ahmed Yesevî hakkında "Nesebnâme"deki bilgiler.*
13. 18.00 - 18.30 : Bildiriler hakkında genel görüşme.

KAPANIŞ TÖRENİ

26 Ekim 1990, CUMA (Kentav)

Saat: 10.00 - 13.00

Başkanlık Divanı

Ethem R. TENİŞEV	Kümiscan S. ÖMÜRBAYEVA	Irene MELİKOFF
Tofig D. MELİKOV	Erden Z. KACİBEKOV	Osman F. SERTKAYA
Kayrat SARIBAYEV	Satımcı SANBAYEV	Elena NAPOLNOVA

Konferans Sonuç Bildirisinin sunulması ve oylanması

Uluslar arası Yesevî Konseyi üyelerinin seçimi

UNESCO başvurusunun kaleme alınması ve imzalanması

Dilekler ve temenniler

Basın toplantısı ve bildirisi

Kapanış Töreni 26 Ekim 1990, Cuma günü saat 10.00-13.00 arasında yapıldı. Kapanış Töreni'nde Başkanlık Divanı'nın yerini almasından sonra Genel Kurula önce toplantının Sonuç Bildirisi sunuldu ve bu Sonuç Bildirisi oylandı.

SONUÇ BİLDİRİSİ

Kazakistan'ın millî kültür tarihinde ilk kez olarak Kazak, Sovyet ve yabancı ilim adamlar 22-27 Ekim 1990 tarihleri arasında Almatı, Kentav ve Türkistan şehirlerinde yapılan *Ahmed Yesevî'nin Dünyası* adlı "Milletler Arası Yuvarlak Masa Konferansı"nda bir araya gelmiş ve büyük mütefekkir-şâir Ahmed Yesevî'nin hayatı, yaratıcılığı, fikirleri ve kendisinden sonra gelenlere etkileri konusunda çeşitli görüşler ileri sürerek fikir alış verişinde bulunmuşlardır.

Bildiriler ve müzakerelerinde Ahmed Yesevî konusunda bu güne kadar yapılan çalışmaların bir bilançosu yapılmış ve ileriye yönelik çalışmalar üzerinde durulmuş ve şu sonuçlara varılmıştır.

1. Ahmed Yesevî geleneğini ve yaratıcılığını öğrenmek ve öğretmek için gereken bütün önlemlerin alınması ve hızla tatbik edilmesi,

2. *Ahmed Yesevî Araştırmaları Konseyi* adlı Milletler Arası bir Konsey kurulması ve bu konseyin Ahmed Yesevî konusundaki çalışmaları milletler arası alanda düzenli bir şekilde plânlaması ve gerçekleştirilmesi,

3. İlk çalışma olarak Ahmed Yesevî'nin *Dîvân-ı Hikmet*'inin transkripsiyonlu metni ile çeşitli dillere tercümesinin hazırlanması ve makbul yazmaların faksimilesi ile birlikte 1993 yılına kadar yayımlanmasının sağlanması,

4. Türkistan şehrinde Ahmed Yesevî Türbesi'nde "Yesevî İhtisas Kütüphânesi"nin kurulması ve bu kütüphâneyi geliştirmek ve zenginleştirmek için milletler arası seviyede ilgili ilim adamı ve kuruluşlardan belge ve yayın yardımı sağlanması,

5. Ahmed Yesevî adına bir "ödül" tesis edilmesi ve bu ödülün yerli ve yabancı ilim adamı ve kuruluşlara duyurulması,

6. Ahmed Yesevî Türbesi'nin tarihî ve kültürel değerini göz önünde bulundurarak, bu türbenin birinci dereceden koruma altına alınması gereken yapı olduğunun UNESCO'ya duyurulması,

7. Bu toplantıdan sonra Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı'nın daveti üzerine Eylül-Ekim 1991'de Türkiye'de Ahmed Yesevî konusunda Milletler Arası bir ilmî toplantının yapılması,

8. Ahmed Yesevî'nin 890. yıl dönümü dolayısı ile 1993 yılında Türkistan (Yesi) şehrinde büyük katılımlı milletler arası seviyede bir *Yesevî Kongresi*'nin Ahmed Yesevî Araştırmaları Konseyi'nce düzenlenmesi.

Kazakistan İlimler Akademisi (Kaz SCB)

Kazakistan Devlet Üniversitesi (Almatı, Kaz SCB)

Uluslar Arası Türkoloji Merkezi (Almatı, Kaz SCB)

Sovyet Türkologlar Komitesi (Moskova, SSCB)

İstanbul Üniversitesi (Türkiye)

Konya-Selçuk Üniversitesi (Türkiye)

Prof. Dr. Ethem Rahimoviç Tenişev'in teklifi ile Uluslararası Yesevi Araştırmaları Konseyi'nin kurulması teklifi gündemin ikinci maddesini teşkil ediyordu. Uluslararası Yesevi Araştırmaları Konseyi'ne şu on üye seçildi.

ULUSLARARASI YESEVİ ARAŞTIRMALARI KONSEYİ üyeleri

1. *Kümiscan Sağındıkkızı ÖMÜRBAJEVA* (Almatı, Kaz SCB), Kazakistan SCB Başbakan Yardımcısı.

2. *Muhammed-Rahim CARMUHAMMEDOV* (Almatı, Kaz SCB), Kazakistan İlimler Akademisi Edebiyat ve Sanat Enstitüsü Üyesi.

3. *Erden Zadauli KACIBEKOV* (Almatı, Kaz SCB), Kazakistan İlimler Akademisi Dilbilimi Enstitüsü üyesi ve Milletler Arası Türkoloji Merkezi (Almatı) Başkanı.
4. *Ethem Rahimoğlu TENİŞEV* (Moskova, SSCB), Sovyet Türkoloğlar Komitesi (Moskova) Başkanı.
5. *Tofiq Davudoğlu MELİKOV* (Moskova, SSCB), Sovyet Türkoloğlar Komitesi Başkan Yardımcısı.
6. *Begali KASIMOV* (Taşkent, Özb SCB), Taşkent Devlet Üniversitesi Profesörü.
7. *Kemal ERASLAN* (İstanbul, TÜRKİYE), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili Profesörü.
8. *Osman Fikri SERTKAYA* (İstanbul, TÜRKİYE), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili Doçenti.
9. *Irene MELİKOFF* (Strasbourg/Paris, FRANSA), Strasbourg Üniversitesi emekli Türkoloji Profesörü.
10. *Kemal KARPAT* (Wisconsin, ABD), Association of the Central Asian Studies'in Başkanı.

Prof. Dr. Ethem Rahimoviç Tenişev'in teklifi ile de Uluslararası Yesevî Araştırmaları Konseyi'nin başkanlığına Prof. Dr. Kemal Eraslan'ın getirilmesi teklif edildi ve bu teklif oylanarak kabul edildi.

Gündemin üçüncü maddesinde Yesevî Türbesinin onarılması ve UNESCO tarafından koruma altına alınması konusunda bir başvuruda bulunulması kararlaştırıldı ve şu başvuru metni kaleme alındı.

Ms. Anne Raidl

Almatı, .../.../1990

Director

Division of Cultural Heritage, UNESCO

7, Place of Fontenoy

75700 Paris, FRANCE

Dear Ms. Raidl,

Please find enclosed the decisions taken at the International Round Table Conference on "Ahmed Yesevi's World" which took place in the Kazakhstan SSR on 23-27 October 1990 in accordance with the *The Decade of Cultural Development 1987-1996* programme proposed by Unesco.

We hope that the concern expressed at this conference i.e. the restoration and preservation of Ahmed Yesevi's Mausoleum will be evaluated within the framework of Unesco's cultural heritage programme.

Yours sincerely,

Prof. Dr. Erden Z. KADJIBEKOV

Dr. Erden Zadauli KADJIBEKOV

Professor of the State University of Kazakhstan and

President of International Centre for Turcology in

Almaty, Kazakhstan SSR

JOINT DECISION

The following decisions were taken at the *International Round Table Conference* on "Ahmed Yesevi's World" which took place in Kazakhstan SSR on 23-27 October 1990 in accordance with *The Decade of Cultural Development 1987-1996* proposed by Unesco.

The conference was convened by the Kazakhstan Academy of Sciences, Kazakhstan State University and International Centre for Turcology (Almaty, Kaz SSR), Soviet Committee of Turcologists by Academy of Sciences SSSR (Moscow), University of İstanbul (Turkey), Selçuk University (Konya, Turkey), Association of Central Asian Studies (ACAS), (USA), and the Writers Union of Kazakhstan (Almaty, Kaz SSR), and the conference was supported by the Ministry of Culture of Turkey.

Hacı Ahmed-i Yesevi is a great thinker and poet who has laid the ethical, linguistic, literary and cultural foundations of many people settled in Central Asia and Anatolia.

Ahmed-i Yesevî lived between the XI.-XII. Centuries in the town of Yesi (now called Turkestan) and was buried in the same place after his death in H. 1166. His mausoleum which is an architectural monument was built towards the end of the XIV. Century by Timur (Tamerlane).

Ahmed-i Yesevî had a great influence which stretched from Asia to Anatolia and from Anatolia to Europe. A. Yesevî who for certain reasons was neglected and almost forgotten at the beginning of this century is now being studied in many different countries.

The members of the institutions which have organised the International Round Table Conference on "Ahmed Yesevi's World" and scholars who have participated in this conference have reached a joint and unanimous decision that Ahmed Yesevi's Mauseleum is a historical building which must be taken under protection and that this complex must be protected by Unesco. The conference also proposed that Unesco introduce Ahmed-i Yesevî in scientific circles in the west.

UNESCO tarafından kabul edilen *The Decade of Cultural Development 1987-1996* programı gereğince 23-27 Ekim 1990'da Kazakistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nde Kazakistan İlimler Akademisi, Kazakistan Devlet Üniversitesi ve Milletler Arası Türkoloji Merkezi (Almatı), Sovyet Türkologlar Komitesi (Moskova), İstanbul Üniversitesi (Türkiye), Association of Central Asian Studies (ACAS) (ABD), Konya - Selçuk Üniversitesi (Türkiye) ve Kazakistan Yazarlar Birliği (Almatı) tarafından düzenlenen, Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı'nca da desteklenen "*Ahmed Yesevî'nin Dünyası*" adlı *Milletler Arası Yuvarlak Masa Konferansı*'nda şu kararlar alınmıştır:

Hâce Ahmed-i Yesevî Orta-Asya ve Anadolu bölgesinde yerleşmiş bir çok ülke halkının etik, dil, edebiyat ve kültür temellerini kuran büyük bir mütefekkir şâirdir.

Yesevî XI.-XII. asırlarda bugünkü adı *Türkistan* olan *Yesi* şehrinde yaşadı ve Hicrî 1166 yılındaki ölümünden sonra aynı şehri gömüldü. Orta-Çağ kültürünün en önde gelen mimârî anıtlarından biri olan *Ahmed Yesevî'nin* türbesi ise XIV. asrın sonlarında Büyük Emir Timür tarafından yaptırılmıştır.

Ahmed Yesevî'nin Asya'dan Anadolu'ya, Anadolu'dan da Avrupa'ya uzanan derin tesiri ve nüfûzu olmuştur. Bu asrın başlarında çeşitli sebepler yüzünden ihmal edilen, hattâ unutulmuş *Yesevî*, son yıllarda dünyanın çeşitli milletleri tarafından büyük bir ilgi ile incelenmeye başlanmıştır.

Ahmed Yesevî'nin Dünyası adlı Milletler Arası Yuvarlak Masa Konferansı'nı düzenleyen kuruluş mensupları ile bu ilmî toplantıya katılan ilim adamları, *Ahmed Yesevî Külliyesi'nin* birinci dereceden koruma altına alınması gereken bir eser olduğu ve bu külliyenin UNESCO tarafından koruma altına alınması gerektiği konusunda fikir birliğine varmışlardır ve bunun yanında *Ahmed Yesevî'nin* şahsı, fikirleri ve Asya kültürüne etkisinin de batıda UNESCO tarafından incelenip tanıtılmasını önermektedirler. Saygı ile arz ederiz.

1.	[Prof. Dr.] Kemal KARPAT	ABD
2.	[Prof. Dr.] COLDASBEKOV Mirzatay	Kazakistan
3.	ÖMÜRBAEVA Kümüscan Sagındıkovna	Kazakistan
4.	Prof. Dr. A[leksandr Mihailoviç] ŞÇERBAK	Rusya
5.	Doç. Dr. Osman Fikri SERTKAYA	Türkiye
6.	Kâmil TOYGAR	Türkiye
7.	Prof. Dr. Erden Z[adaulı] KACIBEKOV	Kazakistan
8.	SANBAEV Satımcan	Kazakistan
9.	Prof. Dr. Kemal ERASLAN	Türkiye
10.	Doç. Dr. Tofig MELİKOV	Rusya
11.	Prof. Doktor Rabiga [Galıkızı] SIZDIKOVA	Kazakistan
12.	Ar. Gör. Gülsevil GÖZÜKARA	Türkiye
13.	İnstitut Yazıkoznaniya AN SSSR NAPOL'NOVA E[lena] M[arkovna]	Rusya
14.	BAYAKIYAEV Nuridin Predsedatel' Turkmenskogo gorodskogo sovyeta narodnıh deputatov	Türkmenistan
15.	ABDİLDİN Cabayhan Mübarekoviç Vitse-president Akademiya Nauk Kazahskoy SSR	Kazakistan
16.	SÜLEYMANOV Ramazan Timaşeviç Akademik Sekretar Otdeleniya Obşestvennıh Nauk, Akademii AN Kaz SSR	Kazakistan
17.	Halil AÇIKGÖZ	Türkiye
18.	SATPAYEVA Şemşiye Kanışevna Çlen-Korrespondant Akademii Nauk Kazahskoy SSR.	Kazakistan

19.	[Prof. Dr.] BERDİBAEV Rahmankul	Kazakistan
20.	Muhtarhan ORAZBAY	Kazakistan
21.	[Prof. Dr.] CARMUHAMEDOV Muhamat Rahim	Kazakistan
22.	[Prof. Dr.] Abcan [Kurişcanoviç] KURIŞCANOV	Kazakistan
23.	SEYDİMBEKOV Akselev Slavoniç	Kazakistan
24.	KUSAYNOV Şahimarden	Kazakistan
25.	Musa Serdar ÇELEBİ	Almanya
26.	Tahir KAHHAR	Özbekistan
27.	Doç. Dr. Mustafa TAHRALI	Türkiye
28.	Farid Sabircanoviç HAKİMCANOV	Tataristan
29.	İşmuhamet GALAUDDİNOV	Kazakistan
30.	EGOROV Nikolay İvanoviç	Çucaşistan/Rusya
31.	[Prof. Dr.] Giampiero BELLİNGERİ	İtalya
32.	GANİYEV Rustam	Özbekistan
33.	BAHROM Gayib	Özbekistan
34.	RESULMUHAMEDOV Tahacdatin	Kazakistan
35.	DJANDARBEKOV Zekeriya	Kazakistan
36.	İBATOV Arsen [Medetuli]	Kazakistan
37.	[Prof. Dr.] KORMUŞİN İgor Valentinoviç	Rusya
38.	[Prof. Dr.] NİGMATOV Hamid Gulamoviç	Özbekistan
39.	Muhammad ALİ	Özbekistan
40.	[Prof. Dr.] KASIMOV Begali	Özbekistan
41.	[Prof. Dr.] Ahmet Bican ERCİLASUN	Türkiye
42.	[Prof. Dr.] Tadeusz MAJDA	Polonya
43.	[Prof. Dr.] MELİKOFF Irene	Fransa
44.	Leonid MARTİNOV (Sovyet Ministr Kaz SSR)	Kazakistan

Kemal Karpat
?Колдасбеков Мырзатай
Амербаева Кушумжан Саингалиевна

[Signature]
С. Шамуратов -
Н. Аман

Prof. Dr. A. Şerhalk
Doç. Dr. Osman Fikri Sertkaya

[Signature]
[Signature]

Kâmil Toygar
Проф., др. Ержан З. Қарасолбеков

[Signature]
Қамол З -

Prof. Dr. Kemal Eraslan
Doç. Dr. Talih Melikov
Прер. доктор Рафиа Вәзирова

[Signature]
[Signature]
Вәзирова

Dr. Gür. Gülselil Gözükarı
Исследователь языков
Данкеев Георгий
Президент Академии наук
Казахстана

[Signature]
Ганус

Исследователь Академии наук
Казахстана

[Signature]

Сайинаева Шалия Жантөшевна, сын - корреспондент
Академии наук Казахской ССР

Halil AŞIKBÖZ

[Signature]

Сайинаева Шалия Жантөшевна, сын - корреспондент
Академии наук Казахской ССР Ш. Сайинаев

Бергубаев Фахмансур Р. Бергубаев

Muhtarhan ORAZBAY
Маршутамов Муромбек
Бекмурат Курманжанов
Бейдильбеков Акселер - А. Сейфу,
Мухаммад Шахикарун,
Мукаимов

Musa SERDAR CELEBI
Pahiz Kahhar K. Kahhar

Zeynep Mustafa Tahrali Ali Sahrali

Рашид Сабиралиев Хамидов
Мухаммад Тахирмурат
Фарит Хусеини Аланов
Giampiero Bellingieri

Ташев Руслан Рашид
Рахмон Рашид - Рашид
Рахматуллоев Тажмагамин Рашид

Рамзаганов Зиявуддин Рашид
Рашид Рашид Рашид

Кортушин Игорь Валентинович Рашид
Кизилбай Хамид Муратов Рашид
Мухаммад Али (Ташкент) Рашид

Хосимов Бегали (Тошкент) Рашид
Ahmet Bican Firilasuq Рашид

Tadeusz Majda (Warsaw) Рашид
Melikoff Yvne (France-Strasbourg) Рашид

Сейфу Маршутамов (Солем Мунисипал Касси) Рашид

Gündemin dördüncü maddesi Dilekler ve Temenniler başlığını taşıyordu. Bu maddede Kazakistan'da yapılan bu ilk Yesevî toplantısında alınan kararların takip edilmesi konusu vurgulandı.

Beşinci madde olan basın toplantısında Kapanış Töreni'nde alınan kararlar birer bildiri halinde dünya kamu oyuna duyuruldu.

Delegasyon 27 Ekim 1990'da Çimkent'ten Moskova'ya, 28 Ekim 1990'da da THY'nın 614 sayılı uçağı ile Moskova'dan Türkiye'ye döndü.

"Ahmet Yesevî'nin Dünyası" adlı bu toplantıdan bir yıl sonra T. C. Kültür Bakanlığı 26-27 Eylül 1991 tarihlerinde Ankara'da "Milletlerarası Ahmed Yesevî Sempozyumu"nu topladı. Ayrıca Kongre bildirimlerini bir kitap halinde yayımladı* .

İki yıl sonra 1993 yılı bütün dünyada çeşitli seviyelerde Yesevî'yi anma toplantıları yapıldı. Türkiye Cumhuriyeti 1993 Yesevî yılını bütün bir yıla yaydığı çok değişik faaliyetler ile kutladı.

Prof. Dr. Kemal Eraslan İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Müdürlüğü makamında bulunuyordu. Her türlü ısrarıma karşılık bilmediğim bir sebepten dolayı başkanlığına seçildiği Uluslararası Yesevî Araştırmaları Konseyi'ni toplamadı ve çalıştırmadı. Böylece Uluslararası Yesevî Araştırmaları Konseyi ölü bir teşebbüs olarak kaldı.

İlim muhiti dışından bir müteşebbis Sayın Erdoğan Aslıyüce 1993 Yesevî yılında İstanbul'da Hoca Ahmet Yesevî Vakfı'nı kurdu. Bu vakıf çeşitli çalışmalar yapmaktadır. "Yesevî" adlı bir periyodik bir dergi yayımlayan vakıf, "Bir" adlı ilmî bir dergiyi de yılda iki kere yayımlamaktadır. Bu ikinci dergi "Türk Dünyası İncelemeleri"ne ayrılmıştır. Batı dilleri dışında Türkçe ve diğer Türk lehçelerinde latin harfli yayın yapmaktadır. Vakfın dergiler dışında Türk dünyasına hitap eden kitap yayınları da vardır. Vakıf Erdoğan Aslıyüce'nin idaresindeki ilim heyeti ile çok iyi çalışmaktadır ve başarılı yayınlar yapmaktadır.

Sonuç olarak 1990'da Kazakistan'da yapılan **Ahmet Yesevî'nin Dünyası** adlı ilmî toplantı Yesevî konusunda dünyada yapılan ilk toplantı olmak ve bu toplantı ile de bir çok faaliyetin öncüsü olmak vasfını kazanmıştır. Yesevî Türbesi'nin zincirli duran kapısı ilk olarak bu toplantıda aralanmış, Türkiye Cumhuriyeti bu toplantıyı müteakip Yesevî Türbesi ile Yesevî'nin üstadı Arslan Bab'ın türbelerini onarma imkânına kavuşmuştur.

* *Milletlerarası Ahmed Yesevî Sempozyumu Bildirileri*, 26-27 Eylül 1991, Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Müdürlüğü Yayınları, 183, Ankara, 1992, VIII+107 s.